

IZHODIŠČA ZA PRIPRAVO
REGIONALNEGA PROSTORSKEGA
PLANA SAVINJSKE RAZVOJNE REGIJE

PODATKI O NALOGI

SOFINANCER

- Republika Slovenija - Ministrstvo za naravne vire in prostor
 - Dunajska cesta 48
 - 1000 Ljubljana
 - Matična številka: 2632594000
 - ID za DDV: SI18170692
 - Odgovorna oseba: Jože Novak, minister

- Predstavniki MNVP:
 - Lenča Humerca Šolar,
 - Valentina Lavrenčič
 - Alenka Padežnik

PRIPRAVLJALEC

- RRA Savinjska, d.o.o.
 - Trg Celjskih knezov 10
 - 3000 Celje
 - Matična številka: 3755550000
 - ID za DDV: 56758642
 - Odgovorna oseba: Bojana Stopinšek

- Predstavniki:
 - Bojana Stopinšek, RRA Savinjska, d.o.o.
 - Lovro Kajapi, RRA Savinjska, d.o.o.
 - Predstavniki delovne skupine ORP Osrednje Celjsko
 - Predstavniki delovne skupine ORP Savinja
 - Predstavniki delovne skupine ORP Obsotelje in Kozjansko
 - Predstavniki delovne skupine ORP SAŠA
 - Predstavniki delovne skupine ORP Dravinjsko

1. UVOD

1.1 Regionalno prostorsko načrtovanje in razlogi za pripravo RPP za Savinjsko regijo

Izdelava prvega Regionalnega prostorskega načrta (RPP) za Savinjsko regijo je ključna za usklajen in trajnosten razvoj, ki bo omogočil učinkovito rabo virov ter ohranitev okolja. S sodelovanjem različnih deležnikov bo načrt naslovil specifične izzive, kot so urbanizacija, podnebne spremembe in demografski premiki, ter spodbujal gospodarsko rast in izboljšanje kakovosti življenja. Poleg tega bo zmanjšal regionalne razlike, spodbujal inovacije in zagotovil skladnost z zakonskimi ter evropskimi smernicami, kar bo regiji omogočilo konkurenčnost na nacionalni in globalni ravni.

Urejanje prostora na ravni regij je ključno za zagotavljanje skladnega in trajnostnega razvoja Slovenije. Regionalni prostorski plan (RPP) za Savinjsko regijo je strateški dokument, ki usklajuje razvojne interese občin in države. Cilj RPP je vzpostaviti prostorsko podlago za dolgoročni razvoj regije, ki bo temeljila na trajnostnih rešitvah in skladnosti s strategijami Evropske unije, predvsem na področju okolja, energetike in podnebnih ciljev do leta 2030.

Savinjska regija se sooča z raznolikimi prostorskimi izzivi, kot so neenakomeren razvoj urbanih in ruralnih območij, demografske spremembe, pritisk na naravne vire in podnebne spremembe. Priprava RPP bo prispevala k uravnoteženemu razvoju regije ter omogočala uresničevanje Resolucije o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije 2050 (ReSPR50).

1.2 Zakonodajni okvir

Priprava Regionalnega prostorskega plana (RPP) za Savinjsko regijo bo skladna z določbami Zakona o urejanju prostora (ZUreP-3), pri čemer bo ključno upoštevanje 78. člena, ki opredeljuje metodološki in proceduralni okvir priprave prostorskih načrtov. Proces oblikovanja RPP ne bo zgolj tehnična naloga, temveč strateški instrument za usmerjanje prostorskega razvoja regije, ki bo temeljil na načelih trajnosti, skladnosti z nacionalnimi strateškimi dokumenti ter prilagodljivosti lokalnim potrebam. Izkušnje pilotnega projekta Ministrstva za okolje in prostor so pokazale, da celovit pristop k prostorskemu načrtovanju zahteva interdisciplinarno usklajevanje ter vključevanje deležnikov na vseh ravneh.

V tem kontekstu ima ključno vlogo Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2), ki poudarja zmanjševanje razvojnih razlik med slovenskimi regijami ter zagotavljanje uravnoteženega gospodarskega, socialnega in prostorskega razvoja. Načelo decentralizacije, ki ga zakon spodbuja, omogoča večjo prilagodljivost specifičnim značilnostim posameznih regij, kot so ohranjanje kmetijskih zemljišč, varovanje naravnih virov in podpora lokalnemu gospodarstvu.

Dodatno bo RPP upošteval usmeritve osnutka Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050 (SPRS 2050), ki predstavlja krovni dokument za dolgoročno prostorsko načrtovanje v državi. Ta strateški okvir bo omogočil boljše usklajevanje razvojnih prioritet in prostorskih izzivov regije, pri čemer bo poudarek na trajnostni rabi prostora ter povečanju kakovosti bivanja za vse prebivalce.

2. ELEMENTI PRIPRAVE

2.1 Območje priprave

Savinjska regija se razteza na 2.301 kvadratni kilometer (11,4 % površine Slovenije) in je ena izmed najbolj geografsko raznolikih regij v državi. Na severozahodu meji na Osrednjeslovensko regijo, na severu na Koroško, na vzhodu na Podravsko, na jugu pa na Zasavsko in Posavsko regijo. Regija leži na pomembnem križišču mednarodnih prometnih poti, kar ji omogoča strateški položaj za čezmejno sodelovanje z Avstrijo in Hrvaško.

Sestavljajo jo 31 občin: Braslovče, Celje, Dobje, Dobrna, Gornji Grad, Kozje, Laško, Ljubno, Luče, Mozirje, Nazarje, Podčetrtek, Polzela, Prebold, Rečica ob Savinji, Rogaška Slatina, Rogatec, Slovenske Konjice, Solčava, Šentjur, Šmarje pri Jelšah, Šmartno ob Paki, Šoštanj, Štore, Tabor, Velenje, Vitanje, Vojnik, Vransko, Zreče, Žalec.

Občine so razdeljene v pet območij: Celje z okolico, Dravinjska dolina, Obsotelje s Kozjanskim, Spodnja Savinjska dolina ter Zgornja Savinjska in Šaleška dolina. Kljub velikemu ozemlju in tretjemu mestu po številu prebivalcev (12 % Slovenije) ostaja regija večinoma ruralna, kar ji daje specifičen značaj.

2.2 Cilji priprave

Priprava RPP za Savinjsko regijo zasleduje naslednje cilje:

- uravnotežen prostorski razvoj: povezovanje urbanih in podeželskih območij ter krepitev sodelovanja med občinami.
- gospodarska rast: podpora visokotehnološkim industrijam, krožnemu gospodarstvu in trajnostni energiji.
- varstvo naravnih virov: trajnostno upravljanje voda, gozdov in kmetijskih zemljišč.
- prilagoditev podnebnim spremembam: krepitev poplavne varnosti in zmanjšanje ranljivosti prostora.

2.3 Postopek priprave in vsebina

Priprava RPP bo potekala v skladu z določbami ZUreP-3. Vključevanje občin, državnih institucij, gospodarskih subjektov in civilne družbe bo ključnega pomena za doseg konsenza. Načrt bo pripravljen v skladu z Navodili za vsebino, obliko in način priprave regionalnega prostorskega plana (Urbanistični inštitut Republike Slovenije, september 2023) ter s Tehničnimi pravili za pripravo prostorskih strateških aktov v digitalni obliki (Ministrstvo za naravne vire in prostor, verzija 1.2, december 2023).

RPP za Savinjsko regijo bo vseboval tekstualni in grafični del:

- grafični del bo prikazan na kartah v merilu 1:250.000 in 1:50.000.
- procesni, vsebinski, finančni in časovni okvir priprave RPP bo določen skladno z ZUreP-3 in dokumentom Priprava prve generacije Regionalnih prostorskih planov (Ministrstvo za naravne vire in prostor, december 2023).

3. OPIS OBSTOJEČEGA STANJA

Savinjska regija predstavlja primer območja, kjer se prepletajo različni prostorski izzivi, od urbanizacije in infrastrukture do varstva naravne in kulturne dediščine. Zato bo priprava RPP temeljila na iskanju ravnovesja med razvojnimi potrebami in varstvenimi zahtevami, s ciljem vzpostavitve trajnostnega modela prostorskega razvoja. Uskladitev RPP z nacionalnimi in evropskimi strateškimi dokumenti bo ključna za vzpostavitev koherentnega, dolgoročno vzdržnega prostorskega razvoja, ki bo upošteval gospodarske, okoljske in družbene vidike.

Demografski podatki: Povprečna starost prebivalcev je 44 let, kar regijo uvršča med mlajše v Sloveniji, delež prebivalcev nad 80 let pa je najnižji (5,1 %). Kljub negativnemu naravnemu prirastu je selitveni prirast pozitiven (8 na 1.000 prebivalcev), kar kaže na privlačnost regije zaradi zaposlitvenih priložnosti in kakovosti življenja. Celje in Velenje sta največja mestna središča, z gostoto poselitve nad 400 prebivalcev na km², medtem ko so ruralna območja redkeje poseljena (približno 100 prebivalcev na km²). Povprečna gostota prebivalstva znaša 113 prebivalcev na km², kar je nekoliko nad državnim povprečjem, vendar regija še vedno potrebuje ukrepe za ohranjanje ruralnih skupnosti in privabljanje novih prebivalcev.

Gospodarska moč in izzivi: Savinjska regija je tretja najmočnejša gospodarska regija v Sloveniji, saj je leta 2022 ustvarila 10,9 % bruto dodane vrednosti države. Kljub temu je BDP na prebivalca (23.921 EUR) nižji od slovenskega povprečja, kar nakazuje izzive glede produktivnosti in prihodkov. Regija ima visoko stopnjo delovne aktivnosti (70,5 %) in nizko brezposelnost (3,3 %), a povprečna mesečna neto plača znaša le 1.204 EUR, kar vpliva na življenjski standard. Kmetijstvo, predvsem hmeljarstvo v Spodnji Savinjski dolini, ter turizem so ključni gospodarski sektorji regije.

Izzivi in izboljšave: V letih 2023/24 so bili opaženi znaki gospodarske rasti, z naraščanjem BDP na prebivalca in višjim deležem prebivalcev z višjo izobrazbo. Kljub temu pa se turizem ni razvijal tako hitro, kar pomeni, da je potrebna dodatna pozornost pri izboljšanju infrastrukture in promociji regije.

3.1 Vloga MSVM v policentričnem razvoju Savinjske regije

Majhna in srednje velika mesta (MSM) v Savinjski regiji so ključni gradniki policentričnega razvoja, saj prispevajo k uravnoteženi prostorski koheziji in regionalnemu razvoju. Kljub temu se ta mesta soočajo s številnimi izzivi, ki zmanjšujejo njihovo sposobnost učinkovitega delovanja kot regionalna vozlišča. Prevladovanje Celja kot glavnega središča pomeni, da so tam zbrane številne ključne storitve in gospodarske dejavnosti, medtem ko manjša mesta in naselja, kot so Laško, Žalec, Mozirje in Šmarje pri Jelšah, opravljajo predvsem pomembne lokalne funkcije. Njihova vloga je povezana z zagotavljanjem storitev prebivalcem okoliških območij, pri čemer jih zaznamujejo specifične gospodarske dejavnosti in lokalne posebnosti, hkrati pa se določena soočajo z izzivi, kot so šibke prometne povezave, nizka centralnost in omejena gospodarska raznolikost.

Ključni izzivi MSM v regiji vključujejo pomanjkljivo povezanost in dostopnost, kar ovira mobilnost prebivalcev in omejuje dostop do storitev. Poleg tega se mnoga manjša mesta zanašajo na specializirane gospodarske dejavnosti, kot so turizem, kmetijstvo ali industrija, kar jih naredi ranljiva na gospodarske spremembe. Pomanjkanje dolgoročne strategije za prostorski in gospodarski razvoj MSM vodi v njihovo stagnacijo, medtem ko se pritisk na večja urbana središča, kot je Celje, povečuje.

Rešitve zahtevajo decentralizacijo storitev, zlasti v terciarnem sektorju, s čimer bi MSM pridobila večjo funkcionalnost in zmanjšala odvisnost prebivalcev od večjih mest. Hkrati je treba izboljšati prometno infrastrukturo in uvesti trajnostne oblike mobilnosti, kot so okrepljen javni prevoz in kolesarske povezave, da bi povečali dostopnost manjših mest. Razvoj raznolikega in odpornega lokalnega gospodarstva bi zmanjšal ranljivost MSM na gospodarske krize, medtem ko bi okrepitev njihove lokalne identitete s pomočjo kulturnih in naravnih virov izboljšala njihovo privlačnost za prebivalce in obiskovalce.

Za celovit razvoj Savinjske regije je nujno, da regionalno načrtovanje MSM obravnava kot enakovredne partnerje v policentričnem sistemu. S krepitvijo njihove vloge kot oskrbovalnih in povezovalnih vozlišč je mogoče zmanjšati regionalne razlike, povečati povezanost med mesti in podeželjem ter doseči trajnostni razvoj regije kot celote.

3.2 Širše mestno območje (ŠMO) Savinjske regije

ŠMO Savinjske regije je dinamičen, a hkrati ranljiv prostor, kjer se prepletajo različni razvojni procesi – od gospodarskih središč in prometnih vozlišč do podeželskih skupnosti, kulturnih znamenitosti in ekološko občutljivih območij. Regija, ki se razprostira okoli Celja kot osrednjega regionalnega središča, se sooča s številnimi izzivi, kot so prostorska neenakomerna razvitost, demografske spremembe, podnebna ranljivost ter potreba po digitalni in infrastrukturni preobrazbi. V tem kontekstu Celje in Velenje delujeta kot osrednji gravitacijski točki, kjer so skoncentrirane ključne gospodarske, izobraževalne in storitvene dejavnosti, kar ustvarja jasno hierarhijo naselij. Manjša mesta opravljajo predvsem lokalne in podporne funkcije, kar vpliva na razpoložljivost delovnih mest, dostopnost javnih storitev ter mobilnost prebivalstva. Ključni izziv regionalnega načrtovanja ostaja iskanje trajnostnega ravnovesja med urbanim razvojem, varovanjem naravne in kulturne dediščine ter izboljšanjem povezanosti podeželskih območij.

Slaba prometna povezanost je eden največjih dejavnikov, ki zavirajo enakomeren razvoj celotnega območja. Celje je sicer dobro povezano z Ljubljano in Mariborom, a številna periferna naselja ostajajo odrezana od ključnih prometnih koridorjev, kar zmanjšuje njihovo privlačnost za podjetja in priseljevanje mladih družin. Rešitev ni zgolj v izboljšanju cestne infrastrukture, temveč v celostnem pristopu k mobilnosti – okrepljene železniške povezave, širitev mreže javnega prevoza z nizkoogljčnimi rešitvami (električni avtobusi, souporaba vozil), izboljšanje kolesarske infrastrukture in pametni mobilnostni koncepti bi lahko bistveno zmanjšali avtomobilsko odvisnost in razbremenili prometno omrežje.

Dolina Savinje je naravni zaklad regije, a hkrati območje izjemne ekološke občutljivosti. Vinorodni griči, zaščiteni gozdovi, rečne doline in poplavna območja igrajo ključno vlogo v ekosistemskih procesih, vendar so zaradi naraščajočih podnebnih tveganj vse bolj ogroženi. Vedno pogostejše poplave, ki prizadenejo Celje in okoliška območja, zahtevajo temeljit premislek o prostorskem načrtovanju – rešitve, kot so zelena infrastruktura, sonaravni sistemi za upravljanje voda in omejevanje gradnje na poplavnih območjih, morajo postati integralni del prostorskih strategij.

Obenem pa regija ni zgolj ekološki, temveč tudi gospodarski mozaik – industrija, kmetijstvo in turizem so tesno prepleteni, kar zahteva premišljeno usklajevanje rabe tal. Intenzivno kmetijstvo prispeva k prehranski varnosti, a hkrati obremenjuje tla in vodne vire, zato je prehod na trajnostne oblike kmetovanja nujen. Prav tako je ključnega pomena spodbujanje trajnostnega turizma, ki ohranja naravne danosti in kulturno identiteto regije. ŠMO Savinjske regije se ne more razvijati zgolj s klasičnimi infrastrukturnimi ukrepi – prihodnost regije je odvisna tudi od digitalne preobrazbe. Pametne rešitve v upravljanju prometa, energetske učinkovitosti in digitalizaciji javnih storitev bi lahko pripomogle k decentralizaciji storitev in izboljšale kakovost življenja prebivalcev. Oddaljeno delo, e-uprava in virtualna izobraževalna središča bi zmanjšali pritisk na Celje kot administrativno središče ter povečali dostopnost storitev za prebivalce podeželja. Eden od ključnih družbenih izzivov regije je demografska struktura – staranje prebivalstva in odseljevanje mladih proti večjim urbanim središčem, predvsem Ljubljani. Pomanjkanje dostopnih in kakovostnih stanovanj v Celju ter drugih manjših urbanih središčih zmanjšuje privlačnost regije za mlade strokovnjake in družine. Stanovanjska politika bi morala vključevati mehanizme za spodbujanje trajnostne stanovanjske gradnje, revitalizacijo zapuščenih mestnih jeder ter oblikovanje pametnih bivalnih skupnosti, ki omogočajo kakovostno bivanje ob upoštevanju sodobnih energetskih in trajnostnih standardov. Razvoj regije ne sme temeljiti zgolj na gospodarskih in infrastrukturnih ukrepih – nujno je tudi krepitev lokalne identitete in družbene povezanosti. Regija ima bogato kulturno dediščino, ki se izraža v arhitekturi, običajih, lokalni kulinariki in tradicionalnih dejavnostih. Ohranjanje te dediščine in njena vključitev v sodobne razvojne strategije bi lahko pripomogla k oblikovanju močne regionalne identitete, ki bi prebivalcem dala občutek pripadnosti in skupnega cilja. Hkrati je ključno vlaganje v izobraževanje in razvoj človeškega kapitala. Povezovanje izobraževalnih ustanov s podjetji, spodbujanje podjetništva in inovacijskih središč ter vključevanje mladih v razvojne projekte regije bi lahko pripomoglo k ustvarjanju delovnih mest in zmanjšanju izseljevanja mladih.

3.3 Zeleni sistem

Zeleni sistem Savinjske regije predstavlja kompleksno in raznoliko ekološko celoto, ki odraža geografsko in ekološko pestrost tega območja. Regija vključuje različne reliefne enote, od gorskih predelov na severozahodu do hribovitih in gozdnatih območij na vzhodu ter širših ravninskih predelov, kot je Savinjska dolina. Ključne komponente zelenega sistema so ekološke povezave, dediščinske kulturne krajine, naravni parki ter območja nacionalne in regionalne prepoznavnosti. Te sestavine igrajo pomembno vlogo pri ohranjanju biotske raznovrstnosti, zagotavljanju ekosistemskih storitev in spodbujanju trajnostnega razvoja regije.

3.4 Kmetijstvo in gozdarstvo

Kmetijstvo in gozdarstvo sta ključna sektorja Savinjske regije, kjer prevladuje pridelava žit (pšenica, koruza, ječmen), sadja (jabolka, hruške, jagode) ter živinoreja (govedoreja, perutninarstvo, prašičereja). V zadnjih letih narašča delež ekološkega kmetovanja in specializiranih kmetij, ki podpirajo trajnostno pridelavo. Gozdovi pokrivajo skoraj 58 % regije, pri čemer prevladujejo bukev, jelka in smreka. Les predstavlja pomemben gospodarski vir, hkrati pa gozdovi prispevajo k varstvu tal, vodnih virov in biotske raznovrstnosti. Regija spodbuja trajnostno gospodarjenje z gozdovi, aktivno sečnjo in obnovo gozdnih površin, pri čemer je lesna biomasa vse pomembnejši vir energije. Povečuje se tudi vlaganje v bioenergijo in ekološko pridelavo, kar krepi trajnostni razvoj regije.

3.5 Prometna infrastruktura

Savinjska regija ima razvito cestno omrežje, ki obsega 5.615,87 km državnih in občinskih cest, kar jo uvršča na drugo mesto v Sloveniji po dolžini cestnega omrežja. Cestno omrežje vključuje 760,5 km državnih cest, med katerimi je 108,1 km glavnih in 598,7 km regionalnih cest, vključno s 44,6 km turističnih regionalnih cest. Gostota omrežja je 2,36 km/km², kar je nad slovenskim povprečjem, z najvišjo gostoto v občini Šmartno ob Paki in najnižjo v občini Solčava. Leto 2020 je zaznamovalo začetek gradnje severnega kraka tretje razvojne osi, ključnega projekta za izboljšanje prometne povezanosti regije.

3.5.1 Železniške povezave

Železniško omrežje v Savinjski regiji je del štirih ključnih železniških koridorjev: Baltsko-jadranskega, Jantarnega, Alpsko-zahodno balkanskega in Sredozemskega, ki prečkajo Slovenijo. Glavna dvotirna železniška proga med Mariborom in Zidanim Mostom povezuje regijo z mednarodnim prometom, z regionalnimi progami, kot so Celje–Velenje, Rogatec–Grobello in Imeno–Stranje. Potreba po modernizaciji regionalne železnice in povečanju tovornega prometa predstavlja priložnosti za nadaljnji razvoj, z integracijo multimodalnih točk za enostavnejši prehod med različnimi oblikami transporta.

3.5.2 Kolesarsko omrežje in infrastruktura

Kolesarsko omrežje v Savinjski regiji vključuje daljinske, glavne in regionalne povezave, ki povezujejo urbana središča in turistična naselja ter se navezuje na evropske kolesarske poti EuroVelo. Obstoječe omrežje je v fazi razvoja, z določenimi segmenti, ki so že dobro urejeni, medtem ko drugi še potrebujejo izboljšave. Projekti vključujejo gradnjo novih kolesarskih poti, posodobitev obstoječih ter postavitev kolesarskih parkirišč.

3.6 Poselitev in urbani razvoj

Kljub visoki gostoti poselitve, ki je nadpovprečna v primerjavi z drugimi slovenskimi regijami, je poselitev koncentrirana predvsem v dolinah in kotlinah. Urbano središče regije obsega širše urbano območje Savinjske doline, ki vključuje mestni občini Celje in Velenje, ter šest središč tretje ravni in pet četrte ravni. Delovne migracije kažejo na visoko stopnjo zaposlitev v domači občini, medtem ko nekatere občine, kot Tabor, izkazujejo visoko stopnjo dnevnih migracij zaradi bivalnih vzorcev, kar poudarja potrebo po dostopni prometni infrastrukturi.

3.7 Oskrba z odpadki in vodnimi viri

Za trajnostni razvoj regije je ključnega pomena učinkovito ravnanje z odpadki, vključno z recikliranjem in zmanjševanjem količin odpadkov. Regijski center za ravnanje z odpadki Celje (RCERO Celje), odlagališči Bukovžlak in Vrhe ter center Tuncovec so ključni objekti za obdelavo odpadkov. Hkrati pa so potrebna nadaljnja vlaganja v infrastrukturo za zbiranje, prevoz in obdelavo odpadkov ter spodbujanje krožnega gospodarstva. Odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda se izvaja skozi različne kanalizacijske sisteme, ki služijo več občinam. Oskrba s pitno vodo in odvajanje odpadnih voda sta pomembna elementa gospodarske javne infrastrukture, s številnimi projekti, ki zagotavljajo kakovostno oskrbo in zaščito vodnih virov.

3.8 Energetska oskrba

Oskrba z električno energijo v regiji poteka preko prenosa in distribucije z RTP Podlog, ki je povezan z omrežjem 400 kV. Savinjska regija ima potenciala za proizvodnjo vetrne energije, kar predstavlja priložnost za povečanje deleža obnovljivih virov. Oskrba z zemeljskim plinom se izvaja preko dveh glavnih prenosnih plinovodov, M2 in M2/1. Tople vode v večjih naseljih so zagotovljene z distribucijskimi sistemi, kot so sistemi v Šoštanju in Velenju, ki so povezani s Termoelektrarno Šoštanj (TEŠ). Savinjska regija si prizadeva za celovito obvladovanje svojih infrastrukturnih potrebščin z usmeritvijo na trajnostni razvoj in modernizacijo obstoječe infrastrukture, da bi se prilagodila potrebam prihodnosti in izboljšala kakovost življenja prebivalcev.

4. IZHODIŠČA RAZVOJNIH IN VARSTVENIH POTREB V REGIJI

Podatki o glavnih razvojnih in varstvenih potrebah po prostoru so predstavljeni v skladu z 2. odstavkom 75. člena ZUreP-3 in zajemajo osem vsebinskih področij. Ti vključujejo cilje in prednostne naloge prostorskega razvoja, določitev mest, drugih urbanih naselij ter morebitnih drugih naselij, ki so ključna za razvoj regije, skupaj z opredelitvijo njihove vloge in okvirnih območij za dolgoročni razvoj. Prav tako so obravnavana širša mestna območja, zasnova omrežij družbene in gospodarske javne infrastrukture ter zasnova stanovanjskih območij. Poleg tega so določena prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, pomembnih za regijo, ter zasnova zelenega sistema regije. Nazadnje dokument vključuje tudi povezave s sosednjimi območji, kar omogoča usklajen prostorski razvoj širšega območja.

4.1 Izzivi in priložnosti Savinjske regije

Razvoj Savinjske regije predstavlja kompleksen preplet gospodarskih, okoljskih in prostorskih dejavnikov, ki zahtevajo celostno in dolgoročno načrtovanje na več ravneh. Gospodarska dinamika regije je neizbežno povezana z izzivi prostorskega razvoja, saj širitev industrijskih con pogosto trči ob nujnost varovanja naravnih virov in ohranjanja kmetijskih površin. Posebej kritična je problematika protipoplavne zaščite, saj so nekateri deli regije še vedno izrazito ranljivi ob ekstremnih vremenskih dogodkih. Pomanjkanje usklajenega prostorskega načrtovanja v urbanih središčih otežuje razvoj ključnih stanovanjskih, prometnih in infrastrukturnih projektov, kar neposredno vpliva na mobilnost prebivalcev in splošno kakovost bivanja. Razdrobljenost zemljišč, pravni spori in nezadostna komunalna infrastruktura dodatno omejujejo razvojne potencialne, pri čemer je nujno okrepiti koordinacijo med različnimi organi in institucijami na lokalni, regionalni ter državni ravni.

Savinjska regija se v obdobju 2021–2027 osredotoča na trajnostno preobrazbo z intenzivnim prestrukturiranjem premogovne regije SAŠA, kjer je ključen prehod iz premogovne industrije v zeleno in inovativno gospodarstvo. Sanacija degradiranih območij, energetska prenova in preoblikovanje gospodarstva v visokotehnološko središče odpirajo nove perspektive za ustvarjanje delovnih mest ter zagotavljajo socialno stabilnost, ki je ključna za dolgoročno odpornost regije. Vendar pa ta prehod zahteva dolgoročne investicije, stabilne institucionalne okvirje in visoko stopnjo koordinacije med vsemi akterji, saj le usklajena politika omogoča uspešno integracijo novih trajnostnih modelov gospodarstva.

Poseben izziv predstavlja revitalizacija opuščenih industrijskih con, ki so rezultat nepremišljene urbanizacije preteklih desetletij. Potrebna so ciljno usmerjena vlaganja v podjetniške inkubatorje in privabljanje inovativnih podjetij, ki bodo prispevala k dvigu konkurenčnosti regije. Premišljeno širjenje manjših industrijskih con, ob upoštevanju zmogljivosti prometne infrastrukture, bo omogočilo večjo pretočnost prometa ter zmanjšalo vsakodnevne ovire, s katerimi se soočajo prebivalci. Pomanjkanje kakovostnih prometnih povezav, še posebej v perifernih območjih, ostaja resna ovira gospodarskemu in turističnemu razvoju, zato je nujno pospešiti razvoj trajnostne mobilnosti, ki vključuje izboljšanje javnega prevoza, gradnjo kolesarskih stez ter optimizacijo cestne infrastrukture. Takšne rešitve ne prispevajo zgolj k zmanjšanju okoljskih obremenitev, temveč neposredno izboljšujejo kakovost življenja v regiji.

Pomembno vprašanje ostaja tudi prostorsko načrtovanje stanovanjskih območij. Nadzorovana širitev urbanih centrov, z usmerjeno koncentracijo industrijskih in bivalnih dejavnosti v bližino prometnih vozlišč, omogoča učinkovitejšo rabo prostora in zagotavlja boljšo dostopnost družbene infrastrukture. S tem se ustvarjajo pogoji za nastanitev mladih družin ter ranljivih družbenih skupin, kar prispeva k zmanjševanju demografskih pritiskov in dolgoročno stabilizira socialno strukturo regije.

V kontekstu trajnostnega razvoja Savinjska regija ponuja številne priložnosti za krepitev gospodarstva in turizma. Gozdarsko-lesna industrija, trajnostna raba biomase in izkoriščanje obnovljivih virov energije predstavljajo ključne strateške usmeritve, ki bodo okrepile lokalno gospodarstvo. Energetski centri, kot je Termoelektrarna Šoštanj, imajo ključno vlogo pri zagotavljanju energetske neodvisnosti, hkrati pa je treba pospešiti razvoj vetrnih in sončnih elektrarn kot dopolnilnih virov. Kmetijstvo ostaja osrednja gospodarska panoga, saj podpira lokalno samooskrbo, ohranja kulturno krajino in zmanjšuje ogljični odtis. Razvoj kratkih dobavnih verig bo omogočil neposredno povezavo med proizvajalci in potrošniki, s čimer se bo dodatno krepila konkurenčnost regije.

Bogata naravna in kulturna dediščina predstavlja enega najpomembnejših razvojnih potencialov Savinjske regije. Razvoj zelenih destinacij, kot sta Logarska dolina in Kozjanski regijski park, ter nadgradnja zdraviliškega turizma v Rogaški Slatini lahko prispevajo k večji prepoznavnosti regije kot trajnostne turistične destinacije. Vendar pa je nujno, da se pri tem upoštevajo načela okoljske trajnosti in odgovornega turizma, saj lahko neustrezno upravljanje turističnih tokov vodi v degradacijo naravne krajine in zmanjšanje privlačnosti regije za prihodnje generacije.

Vse te usmeritve kažejo na potrebo po celostnem, dolgoročno usmerjenem regionalnem razvoju, ki mora temeljiti na sodelovanju med občinami, državo in zasebnim sektorjem. Krepitev medsebojnega usklajevanja ter zmanjšanje birokratskih ovir sta nujna za zagotavljanje stabilnega in trajnostnega napredka Savinjske regije, ki bo v prihodnjih letih igrala ključno vlogo pri prehodu Slovenije v podnebno nevtralno gospodarstvo.

4.2 Strateški okvir regionalnega prostorskega načrtovanja - diferencirano načrtovanje, enoten strateški cilj

Savinjska regija se sooča s kompleksnimi prostorskimi izzivi, ki so izrazito raznoliki med posameznimi subregijami. Te razlike narekujejo potrebo po diferenciranem pristopu na lokalni ravni, a hkrati terjajo usklajeno delovanje na regionalni ravni, ki ga omogoča Regionalni prostorski plan (RPP). RPP mora postati ključno strateško orodje za integracijo lokalnih razvojnih načrtov, reševanje prostorskih konfliktov in usklajevanje sektorskih politik, pri čemer bo območna razvojna partnerstva (ORP) uporabljal kot platformo za sodelovanje. Prilagojen pristop za vsako subregijo, podprt z jasno strateško vizijo, bo omogočil trajnostni razvoj regije, izboljšal kakovost življenja prebivalcev in zaščitil naravne vire. Uspeh RPP bo temeljil na integraciji, sodelovanju in inovativnih rešitvah, ki bodo upoštevale raznolikost izzivov v regiji.

4.3 Diferencirani izzivi in strateške usmeritve po podregijah

4.3.1 ORP Obsotelje in Kozjansko

Ta subregija je prepoznana po razpršeni poselitvi, bogati naravni dediščini in turizmu, ki temelji na trajnostnih načelih. Glavni izzivi so povezani z omejitvami zaradi varstvenih režimov (Kozjanski park) ter potrebo po infrastrukturnem razvoju za podporo ekoturizmu in lokalnim skupnostim.

Strateške usmeritve:

- gospodarski razvoj: Iskanje lokacij za nove gospodarske površine s ciljem podpore mladim podjetnikom in inovativnim projektom. Razvoj podjetniških inkubatorjev v Rogaški Slatini, Šmarju pri Jelšah in Podčetrtku ter okrepitev povezav z visoko specializiranimi panogami, kot so steklarstvo, zdraviliški turizem in ekološko kmetijstvo.
- stanovanjski razvoj: Spodbujanje večstanovanjskih projektov v Rogaški Slatini, Šentjurju in Kozjem kot ključni ukrep za zadrževanje mladih družin in izboljšanje bivalnih pogojev.
- športna in parkovna infrastruktura: Razširitev rekreacijskih površin, vključno s Parkom Nimno, naravoslovnim Bobrovim centrom in izgradnjo kolesarskih poti med Podčetrtkom, Kozjem in Olimjem.
- trajnostni turizem: Krajinski park Boč - Donačka Gora kot okvir za ekološki in butični turizem, dopolnjen z revitalizacijo kulturnih znamenitosti, kot so samostan Olimje in grad Podsreda.
- povezljivost: Rekonstrukcija ceste Dramlje–Dobovec, izboljšanje cestnih povezav proti Hrvaški ter posodobitev železniške infrastrukture na relaciji Celje–Rogaška Slatina–Hum na Sutli.

4.3.2 ORP Spodnje Savinjsko

Spodnje Savinjsko je gospodarska hrbtenica regije, kjer urbanizacija in industrijski razvoj zahtevata prostorsko usklajevanje z ukrepi za varstvo okolja in poplavno varnost.

Strateške usmeritve:

- gospodarske cone: Širitev gospodarske cone Arnovski gozd, vzpostavitev intermodalnega centra Trnava in razvoj tehnološkega parka v Žalcu za podporo inovativnim podjetjem in zelenim tehnologijam.
- poplavna varnost: Gradnja zadrževalnikov za reke Savinja, Bolska in Konjščica ter sonaravna ureditev poplavnih ravnic in izboljšanje pretočnosti vodotokov.

- stanovanjska širitev: Načrtovana širitev Latkove vasi, Žalca in Prebolda ob hkratnem varovanju kmetijskih zemljišč in implementaciji protipoplavnih rešitev.
- prometna infrastruktura: Realizacija križišča Diverging Diamond Interchange (DDI) pri Žalcu, izboljšanje dostopnosti industrijskih območij ter razvoj multimodalnih prometnih vozlišč v Braslovčah in Polzeli. prometna infrastruktura: Nadgradnja križišča Diverging Diamond Interchange (DDI) pri Žalcu in izboljšanje dostopnosti industrijskih območij.

4.3.3 ORP Osrednje Celjsko

Osrednje Celjsko, s Celjem kot regijskim središčem, se sooča z urbanimi izzivi, kot so degradirana območja, prometne obremenitve in pomanjkanje stanovanjskih površin ter družbene infrastrukture.

Strateške usmeritve:

- poplavna varnost: Izgradnja protipoplavnih ukrepov in ureditev vodotokov za zaščito urbanih območij pred poplavami.
- regeneracija degradiranih območij: Prenova območja Stare Cinkarne, revitalizacija industrijskih con Gaberje in Teharje ter preureditev stare železniške postaje v sodoben mestni center.
- promet: Izgradnja zahodne in vzhodne obvoznice, izboljšanje prometne pretočnosti v mestnem središču in posodobitev javnega prevoza s sistemom električnih avtobusov.
- stanovanjski razvoj: Aktivacija neizkoriščenih stavbnih zemljišč v Celju, Štorah in Laškem za zagotavljanje dostopnih stanovanj.
- trajnostni turizem: Spodbujanje zelenega turizma z revitalizacijo dediščine, ekoturizmom ob Savinji ter kolesarskimi in pohodniškimi potmi. Nadgradnja term Dobrna, Laško in Rimske Toplice z wellness ponudbo. Razvoj eko-nastanitev in trajnostne kulinarike.

4.3.4 ORP SAŠA

Regija SAŠA mora preiti iz premogovne ekonomije na trajnostne oblike razvoja, pri čemer so ključni izzivi povezani z energetske tranzicijo, protipoplavno zaščito in ohranjanjem naravne dediščine.

Strateške usmeritve:

- energetska tranzicija: Preobrazba degradiranih območij za obnovljive vire energije (sončne elektrarne, vodikove tehnologije).

- trajnostni turizem: Razvoj turističnih projektov na območju Golte, Velenjskih jezer in naravnih parkov z usklajenim varovanjem okolja.
- poplavna varnost: Izgradnja zadrževalnikov na reki Savinji in ureditev poplavno ogroženih območij v Mozirju in Šmartnem ob Paki.
- prometna infrastruktura: Gradnja hitre ceste Hartl–Jezero v Velenju in vzpostavitev P+R parkirišč.

4.3.5 ORP Dravinjsko

Podregija Dravinjske doline se sooča z izzivi, povezanimi z naraščajočo poplavno ogroženostjo, razdrobljenostjo zemljišč in potrebo po povečanju gospodarskih ter stanovanjskih zmogljivosti. Ključni razvojni cilji vključujejo izboljšanje protipoplavne zaščite, širitev gospodarskih con in ustvarjanje pogojev za zadrževanje mladih ter privabljanje novih prebivalcev.

Strateške usmeritve:

- protipoplavna zaščita: Gradnja zadrževalnikov in urejanje pretočnosti reke Dravinje in njenih pritokov z uvajanjem zelenih protipoplavnih ukrepov.
- gospodarske cone: Razširitev in komunalna oprema gospodarske cone Tepanje za razvoj logistike, proizvodnje in inovativnih industrij.
- stanovanjski razvoj: Aktivacija degradiranih območij za večstanovanjsko gradnjo in ustvarjanje novih zazidljivih površin v Slovenskih Konjicah in Zrečah.
- trajnostni turizem: Razvoj trajnostnega turizma na Pohorju z ohranjanjem naravnih virov, spodbujanjem ekoloških aktivnosti, trajnostnim transportom in vključevanjem lokalnih skupnosti v turistično ponudbo.

4.4 Ključni izzivi

4.4.1 Poplavna varnost in stabilnost zemljine

Poplavna varnost in stabilnost zemljine sta med najbolj perečimi izzivi, s katerimi se danes sooča Savinjska regija. Naravne danosti, kot so razvejena vodna mreža, izjemno hitro odzivni vodotoki ter občutljiva struktura zemljin, ustvarjajo kompleksno okolje, kjer so poplave že skoraj stalnica. Padavine so vse pogostejše in močnejše, kar vodi do hitrega naraščanja vodotokov ter poplavljanja kmetijskih površin, naselij in prometne infrastrukture. Trenutni sistemi za zaščito pred poplavami so, žal, v mnogih primerih zastareli in ne zmorejo več ustrezno zavarovati pred tako obsežnimi poplavnimi dogodki. Zato so poplavna varnost in stabilnost zemljine nujna prioriteta, ki zahteva celovito, trajnostno obravnavo.

1. Pogostejše in intenzivnejše padavine

- načrtovanje lokalnih zadrževalnikov na obrobju urbanih območij (Celje, Laško, Žalec, Mozirje) za regulacijo hudourniških voda.
- postavitve regionalnih zadrževalnikov vode na poplavnih ravninah Savinje, Drete, Hudinje, Ložnice, Voglajne in Bolske.
- krepitev zelenih tamponov z zasajanjem drevesnih pasov vzdolž vodotokov (območja ob Savinji, Savi in Dravinji) za naravno vpijanje in upočasnjevanje vode.
- načrtovanje poplavnih območij z namensko rabo, npr. vzpostavitev naravnih parkov in športnih površin na območjih z večjim poplavnim tveganjem (Šmartinsko jezero, Polzelsko polje).
- vzpostavitev hidroloških merilnih postaj za sprotno spremljanje vodnih stanj in hitrejše odzivanje na nevarnosti.

2. Zastarela infrastruktura za zaščito pred poplavami

- sanacija kritičnih odsekov reke Savinje (Celje, Laško, Mozirje) z odstranitvijo sedimentov in ojačitvijo brežin.
- rekonstrukcija in dvig obstoječih nasipov, zlasti na območjih, ki so v preteklosti že bila poplavljeni (Spodnja Savinjska dolina, Nazarje).
- izgradnja pretočnih kanalov za razbremenitev mestnih središč ob velikih pretokih (Celje, Velenje, Laško).
- izboljšanje infrastrukture za odvodnjavanje v urbanih območjih (Celje, Šentjur, Rogaška Slatina in Žalec)
- implementacija naravnih tehnik zaščite pred poplavami, kot so obnovljeni mokriščni ekosistemi in sonaravno urejeni vodotoki.

3. Občutljiva struktura zemljin

- stabilizacija tal z vegetacijskimi pasovi ob vodotokih.
- krepitev varovalnih gozdov v poplavno ranljivih regijah.
- načrtovanje integriranega sistema opozarjanja pred poplavami.
- pogozdovanje območij z visoko erozijo tal.
- monitoring geoloških premikov s satelitskimi in dronskimi tehnologijami.

4.4.2 Prometna infrastruktura

Prometna infrastruktura v Savinjski regiji, ki vključuje tako cestno kot železniško omrežje, se nahaja na prelomni točki in zahteva nujno ter temeljito prenovi. Tradicionalni pristopi, ki so se doslej zanašali na širitev cest in gradnjo novih prometnih povezav, se na prvi pogled morda zdijo smiselni, a v resnici pogosto zgolj začasno omilijo težave, ki jih povzroča naraščajoči promet. Takšni ukrepi, čeprav kratkoročno učinkoviti, dolgoročno zgolj spodbujajo večjo uporabo osebnih vozil, kar neizbežno vodi v nove zastoje, povečano emisijo toplogrednih plinov in dodatno obremenitev okolja. V sodobnem urbanem razvoju postaja vse bolj očitna nujnost drastičnih sprememb, osredotočenih na trajnostno mobilnost in izboljšanje kakovosti življenja v mestnih središčih.

1. Prometni zastoji v mestnih središčih

- vpeljava obvoznic okoli mest za zmanjšanje prometa v urbanih središčih.
- razširitev obstoječih prometnic z dodatnimi pasovi za javni prevoz in kolesarske poti.
- uporaba inteligentnih prometnih sistemov za dinamično upravljanje prometnih tokov.
- načrtovanje "park-and-ride" vozlišč na mestnih vpadnicah.

2. Slaba povezljivost med urbani in ruralnimi območji

- načrtovanje nove mreže javnega prevoza z več povezavami med Celjem, Velenjem, Mozirjem, Šmarjem pri Jelšah in Podčetrtnom.
- razvoj kolesarskih avtocest med regionalni in subregionalni središči (Celje–Velenje, Celje–Slovenske Konjice, Šmarje pri Jelšah–Rogaška Slatina, Šentjur–Sevnica).
- gradnja regionalnih multimodalnih vozlišč, ki združujejo avtobusni, železniški in kolesarski promet (Celje, Žalec, Laško).

3. Pomanjkanje multimodalnih vozlišč

- postavitve integriranih prometnih vozlišč v subregionalnih centrih.
- gradnja povezanih poti za pešce in kolesarje.
- vzpostavitev sistemov za izposajo električnih koles in skuterjev.

4.4.3 Energetska infrastruktura

Trajnostna energetska infrastruktura je ključni steber vsakega celovitega trajnostnega pristopa. Savinska regija mora postopoma opustiti fosilne vire energije in preiti na obnovljive vire, kot so sončna, vetrna in hidroenergija, ki so v regiji premalo izkoriščeni. Pomembno je, da prehod na obnovljive vire ni omejen le na posamezne projekte, temveč je zasnovan kot del širšega trajnostnega urbanega razvoja. Sončni paneli na javnih in zasebnih stavbah, vzpostavitev mikro omrežij za lokalno proizvodnjo in porabo energije ter izgradnja manjših hidroelektrarn bi povečali energetske neodvisnosti regije.

1. Nizka energetska neodvisnost

- gradnja skupnostnih sončnih elektrarn v degradiranih območjih.
- razvoj lokalnih skupnostnih energetskih projektov.
- gradnja bioplinarn za energetske izrabo kmetijskih odpadkov.
- postavitve večjih sončnih parkov na degradiranih območjih.

2. Zastareli energetski sistemi

- vzpostavitev mreže za distribucijo biomase za ogrevanje javnih stavb.
- prenova toplotnih sistemov v javnih ustanovah z obnovljivimi viri energije.

3. Premalo obnovljivih virov energije

- pilotni projekt za manjše hidroelektrarne na primernih vodotokih.
- subvencioniranje malih vetrnih turbin na vetrovnih območjih.
- uvedba shem za energetske prenove gospodinjstev.

4.4.4 Digitalna infrastruktura

Razvoj digitalne infrastrukture v Savinjski regiji je ključnega pomena za spodbujanje digitalne povezanosti in dostopa do interneta, še posebej zaradi izrazitih razlik med urbanimi in ruralnimi območji. Trenutno stanje kaže na neenakomeren dostop do širokopasovnega interneta, zlasti v podeželskih delih, kar omejuje gospodarski razvoj in onemogoča popoln dostop do sodobnih storitev, ki so danes nujno potrebne za konkurenčnost in blaginjo. Izboljšanje digitalne povezanosti zahteva ne le izgradnjo novih omrežij in posodobitev obstoječe infrastrukture, temveč tudi krepitev digitalnih veščin prebivalstva.

1. Digitalna neenakost

- nadgradnja omrežja za popolno pokritost regije z optičnim internetom
- krepitev brezplačnih dostopnih točk Wi-Fi v podeželskih naseljih.
- organizacija digitalnih delavnic za izboljšanje kompetenc prebivalstva.
- subvencioniranje dostopa do visokohitrostnega interneta za gospodinjstva.
- razvoj lokalnih platform za e-storitve.

4.4.5 Razvoj industrijskih con

Savinjska regija se že dolgo prepoznava kot območje z izjemnim potencialom za razvoj industrijskih con, vendar pa je ta potencial še vedno večinoma neizkoriščen. Čeprav regija ponuja številne prednosti, kot so ugodna geografska lega, dostopnost do pomembnih prometnih poti in naravni viri, mnoge industrijske cone niso dovolj razvite ali niso prilagojene sodobnim potrebam gospodarskih panog. Regija se sooča z izzivi, kot so potreba po boljši promociji, posodobitvi infrastrukture ter predvsem spodbujanju inovacij, ki bi lahko regijo naredili privlačnejšo za domače in tuje investitorje. Kljub temu pa se zdi, da so ti izzivi, čeprav zahtevni, še vedno rešljivi. Ključ do uspeha v tem procesu je v natančni usmerjenosti ukrepov, ki morajo biti premišljeni, usklajeni ter usmerjeni k trajnostnemu razvoju. Razvoj industrijskih con je lahko ključnega pomena za gospodarsko rast regije, a zgolj, če se te cone ne razvijajo na preobremenjenih in prepolnih območjih, temveč na lokacijah z zadostnim prostorom in infrastrukturo za nemoteno širitev. Poleg tega je nujno, da se upoštevajo tudi zahteve sodobne industrije, kot so digitalizacija, trajnostne tehnologije ter inovacije, ki bodo omogočile dolgotrajno konkurenčnost.

1. Neizkoriščen potencial industrijskih območij

- razširitev industrijskih parcel z urejeno infrastrukturo.
- razvoj inkubatorjev za podjetja z visoko dodano vrednostjo.
- vzpostavitev regionalnega registra degradiranih območij.

- krepitev sodelovanja z univerzami za podporo inovacijam.

2. Slaba revitalizacija degradiranih območij

- revitalizacija nekdanjih industrijskih območij za inkubatorje podjetij.
- izgradnja logističnih centrov v bližini obstoječih železniških povezav.

4.4.6 Ustvarjanje boljših bivalnih razmer

Razvoj prednostnih območij za stanovanjsko oskrbo se postavlja kot nujna rešitev za problem pomanjkanja stanovanj, ki ga občutimo po vsej Savinjski regiji. Ta izziv je še posebej pereč v urbanih središčih, kjer povpraševanje po stanovanjih hitro narašča. Energetsko učinkovite stavbe predstavljajo naš korak k boljši in trajnostni prihodnosti. Poleg tega je raznolikost stanovanjskega fonda izjemno pomembna. Široka paleta bivalnih enot, ki vključuje tako manjša stanovanja kot tudi večje soseske, omogoča zadostitev potrebam različnih skupin prebivalcev.

1. Pomanjkanje stanovanjskih kapacitet

- gradnja novih stanovanjskih sosesk s povezavami na javni prevoz, da se zmanjša odvisnost od osebnih vozil.
- prenova degradiranih območij v stanovanjske soseske z višjo gostoto poselitve.
- gradnja cenovno dostopnih stanovanj za mlade družine in ranljive skupine.

2. Nizka energetska učinkovitost starejših stavb

- subvencioniranje energetske prenove starejših objektov (višja energetska učinkovitost).

3. Zanemarjena socialna infrastruktura

- integracija šol, vrtcev in športnih centrov v nove stanovanjske soseske.
- izgradnja novih športnih igrišč in kulturnih prostorov.

4.4.7 Ohranjanje naravne in kulturne dediščine v povezavi s turizmom

V zadnjem desetletju je v Savinjski regiji opazen izjemen porast turistične dejavnosti, ki jo poganja rastoče zanimanje za različne oblike trajnostnega turizma, kot so ekoturizem, wellness turizem ter aktivni turizem. Leta 2022 je regija zabeležila več kot pol milijona turističnih prihodov, kar predstavlja kar 9,1 % vseh turističnih obiskov v Sloveniji. Takšen obseg turizma nakazuje ogromen gospodarski potencial, hkrati pa prinaša tudi številne izzive, zlasti na področju ohranjanja naravnih in kulturnih virov. Naraščajoče število turistov namreč lahko negativno vpliva na lokalno infrastrukturo, naravne habitate ter kulturne znamenitosti, če ti niso ustrezno zaščiteni in upravljani. Kljub pozitivnim trendom pa turizem prinaša tudi izzive, zlasti v vrhunskih turističnih sezonah, ko se regija sooča z izjemnimi obremenitvami infrastrukture in naravnega okolja. V poletnih mesecih in med zimskimi počitnicami je pogosto opaziti znatno gnečo na priljubljenih turističnih lokacijah, kot so Logarska dolina, Celjska koča in Rinka. To vodi v prekomerno onesnaževanje, erozijo in zmanjšanje kakovosti življenja lokalnega prebivalstva, ki mora prenašati posledice turističnega pritiska.

1. Prilagajanje turističnemu pritisku

- uvajanje nadzorovanega dostopa do obremenjenih naravnih znamenitosti.
- razvoj urejenih poti za zmanjšanje vpliva na občutljive ekosisteme.
- postavitve dodatne infrastrukture za ravnanje z odpadki na priljubljenih destinacijah.
- povečanje ponudbe ekoturizma in zgodovinskih ogledov, ki vključujejo zaščitena območja in dediščinske objekte.

2. Pomanjkanje upravljanja kulturne dediščine

- revitalizacija zgodovinskih objektov za turistične namene (npr. gradovi, etnografski muzeji).
- vzpostavitev interaktivnih vsebin in razstav v kulturnih ustanovah.
- organizacija festivalov in delavnic za promocijo lokalne dediščine.

3. Razvoj trajnostnega turizma

- spodbujanje ekoturizma z oblikovanjem zelenih paketov za obiskovalce.
- vzpostavitev wellness centrov z minimalnim vplivom na okolje.
- razvoj butičnega turizma z osredotočenostjo na lokalne produkte in izkušnje.

4.4.8 Trajnostno kmetijstvo in gozdarstvo

4.4.8.1 Kmetijstvo

Kmetijstvo v Savinjski regiji je pomemben gospodarski sektor z velikim potencialom za razvoj, vendar se sooča s številnimi izzivi. Čeprav je na določenih območjih konkurenčno, ga razvojni načrti pogosto obravnavajo le površno, brez jasnih ciljev in strategij za njegovo krepitev. Podnebne spremembe, naraščajoči pritiski na kmetijska zemljišča in pomanjkanje celostnih rešitev otežujejo delovanje tega sektorja. Za dolgoročno vzdržnost kmetijstva je ključna vzpostavitev integriranega sistema za proizvodnjo in distribucijo lokalne hrane, ki bi zagotavljal stabilno oskrbo, zlasti za javne zavode, kot so šole, bolnišnice in domovi za starejše. Ohranjanje in zaščita kmetijskih zemljišč pred prekomerno urbanizacijo ter spremembo namenske rabe prostora sta temelj konkurenčnega in stabilnega kmetijstva. Zaradi vse večjega vpliva podnebnih sprememb je nujno uvesti nove prakse in tehnologije, ki bodo omogočile prilagajanje ter dolgoročno vzdržnost kmetijske proizvodnje.

1. Vzpostavitev trajnostnega sistema »pridelava-predelava-skladiščenje-distribucija«

- spodbujanje kratkih dobavnih verig in lokalne samooskrbe.
- razvoj podpornih centrov za predelavo in skladiščenje lokalnih kmetijskih proizvodov.
- krepitev distribucijskih mrež, ki bodo omogočale neposreden dostop lokalnih pridelovalcev do potrošnikov.

2. Zaščita kmetijskih zemljišč

- strožje omejitve za pozidavo najboljših kmetijskih zemljišč.
- spodbujanje trajnostnih kmetijskih praks za preprečevanje degradacije tal.

3. Prilagajanje podnebnim spremembam

- uvajanje namakalnih sistemov in prilagojenih agrotehničnih ukrepov za zmanjšanje vpliva suš in vremenskih ekstremov.
- spodbujanje regenerativnega kmetijstva in podnebno odpornih rastlinskih vrst.

4. Povečanje konkurenčnosti kmetijske proizvodnje

Kmetijstvo v Savinjski regiji ima potencial, da postane bolj konkurenčno, tako na nacionalni kot mednarodni ravni.

- razvoj tržno usmerjenih kmetijskih panog z visoko dodano vrednostjo (eko pridelava, specializirane kmetije).
- povečanje podpore za tehnološke inovacije in digitalizacijo v kmetijstvu.

4.4.8.2 Gozdarstvo

Gozdarstvo je ena izmed ključnih gospodarskih dejavnosti v Savinjski regiji, kjer gozdovi pokrivajo velik del površja, zlasti v hribovitih predelih, kot so Pohorje, Kozjansko in Savinjske Alpe. Poleg gospodarske vloge imajo gozdovi pomembno ekološko in socialno funkcijo, saj prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti, varstvu tal in voda ter blaženju podnebnih sprememb. Vloga gozdarstva presega zgolj sečnjo lesa in vključuje trajnostno gospodarjenje z gozdovi, razvoj lesne industrije, varovanje naravnih vrednot ter prilagajanje na podnebne spremembe. Trajnostno upravljanje temelji na uravnoteženem izkoriščanju gozdnih virov, njihovi obnovi ter varovanju biotske raznovrstnosti. Gospodarske, ekološke in socialne funkcije gozdov so opredeljene v gozdnogospodarskih načrtih, ki predstavljajo strokovno podlago za prostorsko načrtovanje na državni in lokalni ravni. Za trajnostni gospodarski razvoj regije so ključni gozdno-lesne verige in lesno-predelovalni centri. Trenutno stanje kaže na neizkoriščen potencial gozdnih virov ter pomanjkanje sodobne infrastrukture za predelavo lesa. Lesna biomasa je pomemben obnovljiv vir energije, ki lahko prispeva k zmanjšanju odvisnosti od fosilnih goriv. Gozdne prometnice imajo večnamensko vlogo, saj služijo gospodarjenju z gozdovi, hkrati pa podpirajo rekreacijo in turizem. Zato je potrebna boljša koordinacija med različnimi uporabniki ter preprečevanje degradacije gozdnih ekosistemov. Podnebne spremembe vplivajo na gozdne ekosisteme, kar zahteva strateške prilagoditve za izboljšanje njihove odpornosti. Zaraščanje površin v Savinjski regiji je kompleksen izziv, povezan ne le z opuščanjem kmetijskih zemljišč, temveč tudi z zapuščenimi industrijskimi območji in kamnolomi. Po podatkih gozdnogospodarskih načrtov je v letu 2023 zaraščanje obsegalo 1.662 hektarjev površin.

1. Trajnostno gospodarjenje z gozdovi

- upoštevanje trajnostnih načel pri gospodarjenju z gozdovi, da se zagotovi dolgoročna stabilnost gozdnih ekosistemov.
- spodbujanje sonaravne sečnje in obnovitvenih ukrepov za ohranjanje zdravja gozdov.
- krepitev vloge lokalnih skupnosti pri upravljanju varovalnih gozdov, saj lahko vplivajo na njihovo rabo in razvoj rekreacijskih poti.
- ohranjanje gozdnih rezervatov in varovalnih gozdov, zlasti v Savinjskih Alpah ter na območjih Boča in Donačke gore.

2. Razvoj gozdno-lesnih verig in predelovalnih centrov

- vzpostavitev regionalnih lesno-predelovalnih centrov, ki bodo omogočali učinkovito predelavo lesa in povečanje dodane vrednosti lesnih proizvodov.
- spodbujanje uporabe lesa v gradbeništvu, pohištveni industriji in energetske namene.
- razvoj novih lesnih izdelkov in tehnologij za trajnostno rabo lesa, podprt z raziskavami in inovacijami.
- krepitev povezovanja med lastniki gozdov, lesno industrijo in lokalnimi skupnostmi za optimizacijo izrabe gozdnih virov.

3. Izraba lesne biomase kot obnovljivega vira energije

- razvoj in posodobitev sistemov daljinskega ogrevanja na lesno biomaso.
- spodbujanje uporabe lesnih peletov in briketov za ogrevanje gospodinjstev.
- povečanje energetske učinkovitosti pri rabi lesne biomase.
- vzpostavitev sistemov za zbiranje in predelavo lesnih ostankov v energetske surovine.

4. Upravljanje gozdnih prometnic in rekreacijskih poti

- načrtovanje gozdnih cest in stez ob upoštevanju varstvenih ciljev, da se prepreči erozija in onesnaževanje.
- spodbujanje razvoja rekreacijskih poti zunaj varovalnih gozdov in gozdnih rezervatov.
- organizacija pohodniških in kolesarskih poti, gozdnih terapij in izobraževalnih delavnic za ozaveščanje javnosti o pomenu trajnostnega upravljanja gozdov.
- urejanje gozdnih prometnic z vidika večnamenske rabe – gospodarjenje z gozdom, dostopnost za lokalne prebivalce in turistične dejavnosti.

5. Prilagajanje gozdarstva na podnebne spremembe

- raziskave o vplivih podnebnih sprememb na gozdove in razvoj ukrepov za zgodnje odkrivanje škodljivcev in bolezni.
- povečanje odpornosti gozdov na vremenske ekstreme, kot so suše, neurja in napadi škodljivih organizmov (npr. lubadar).

- trajnostno gospodarjenje z varovalnimi gozdovi, ki igrajo ključno vlogo pri zaščiti pred erozijo in zagotavljanju pitne vode.
- nadaljnje raziskovanje in spremljanje stanja varovalnih gozdov ter razvoj prilagoditvenih ukrepov za njihovo dolgoročno ohranjanje.

6. Problematika zaraščanja površin

- načrtovanje ukrepov za zmanjšanje trenda zaraščanja in spodbujanje ponovne rabe površin.
- razvoj ukrepov za vključitev zaraščenih površin v trajnostne gospodarske dejavnosti, kot so ekološko kmetovanje, gojenje avtohtonih rastlin ali turistične dejavnosti.
- ohranjanje in vzdrževanje obvodne vegetacije, ki je ključna za ekološko ravnovesje in zaščito pred erozijo.

4.4.9 Sklep

Savinjska regija se sooča s številnimi izzivi, ki zahtevajo celovite in trajnostne rešitve, usmerjene v zagotavljanje dolgoročne stabilnosti ter razvoja. Eden od ključnih izzivov je poplavna varnost, saj so naravne značilnosti regije, kot so razvejana vodna mreža, hitri vodotoki in občutljiva struktura zemljin, osnova za pogoste poplavne dogodke. Obenem se naraščajoči obseg in intenzivnost padavin vodita do hitrih sprememb vodotokov in pogostega poplavljanja kmetijskih površin ter naselij. Za zmanjšanje tveganja je nujno načrtovati regionalne zadrževalnike vode, krepiti zelene tamponske cone ter postaviti hidrološke merilne postaje za natančno spremljanje vodnih stanj. Pomembna je tudi sanacija ključnih odsekov reke Savinje in rekonstrukcija nasipov, hkrati pa je smiselno razvijati naravne metode zaščite pred poplavami z uporabo lokalnih rastlinskih vrst.

Hkrati se v regiji pojavlja potreba po modernizaciji prometne infrastrukture. Zgradba novih cestnih povezav in širitev obstoječih pogosto prinesejo le začasne rešitve, saj povečujejo uporabo osebnih vozil, kar vodi v večje okoljske obremenitve. Trajnostna mobilnost, ki vključuje širjenje obvoznic, prometnic z dodatnimi pasovi za javni prevoz, kolesarske poti ter razvoj "park-and-ride" vozlišč, predstavlja ključne sestavine trajnostnih prometnih rešitev. Poleg tega je nujno okrepiti povezljivost med urbani in ruralnimi območji, kar zahteva gradnjo nove mreže javnega prevoza ter vzpostavitev regionalnih multimodalnih vozlišč.

Tretji izziv se nanaša na energetskega infrastrukturo, kjer regija zaostaja v prehodu na obnovljive vire energije. Da bi povečali energetske neodvisnosti, je potrebno razviti lokalne energetske projekte, kot so sončne elektrarne na skupnostni ravni, bioplinarne in majhne hidroelektrarne. Zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv je ključno za trajnostni razvoj, zato je nujno vzpostaviti sisteme energetske prenove javnih in zasebnih stavb ter spodbuditi rabo obnovljivih virov.

Digitalna infrastruktura v regiji se sooča z izzivom digitalne neenakosti, predvsem na podeželskih območjih, kjer dostop do visokohitrostnega interneta še vedno ni enakomeren. Za večjo digitalno povezanost je potrebna širša infrastruktura za dostop do interneta, razvoj lokalnih platform za e-storitve ter izvajanje delavnic za izboljšanje digitalnih veščin. Povečanje digitalne povezanosti bo spodbudilo gospodarski razvoj in okrepilo konkurenčnost regije.

Razvoj industrijskih con, zlasti revitalizacija degradiranih območij, predstavlja še en izziv. Regija ima priložnost za ustvarjanje inovativnih industrijskih parkov, kjer bi spodbujali podjetja z visoko dodano vrednostjo, hkrati pa razvijali inkubatorje za mlade podjetnike in logistične centre, ki povezujejo železniški promet z industrijskimi območji.

Pomanjkanje stanovanjskih kapacitet v urbanih središčih je še vedno pereč problem. Gradnja novih stanovanjskih sosesk z ustreznimi povezavami na javni prevoz ter prenova degradiranih območij v sodobne bivalne enote sta ključna ukrepa. Poleg tega je pomembno poskrbeti za energetske učinkovitost obstoječih stavb ter razviti socialno infrastrukturo, kot so šole, vrtci in športni centri, v novih stanovanjskih območjih.

Kmetijstvo in gozdarstvo, kot pomembna stebra lokalnega gospodarstva, se prav tako soočata z izzivi. Pomembno je zagotoviti dolgoročno trajnostno kmetovanje, ki bo usklajeno z varstvom naravnega okolja. To vključuje spodbujanje ekološke pridelave, večjo uporabo trajnostnih kmetijskih praks ter razvoj lokalnih kmetijskih verig, ki bodo podpirale kratke distribucijske kanale in večjo avtonomijo regije v oskrbi s hrano. Hkrati pa je pomembno spodbujati trajnostno rabo gozdnih virov, vključno z gozdno prenovo, zaščito biotske pestrosti in povečano vlogo gozdov v boju proti podnebnim spremembam.

Za uspešno izvedbo vseh teh ukrepov je ključno pridobiti ustrezne strokovne podlage pristojnih ministrstev za različna področja, kot so stanovanja, industrija, turizem, kmetijstvo, gozdarstvo in druga. Te strokovne podlage so osnova za pripravo kakovostnih projektov in njihovo prijavo na državne ter evropske razpise, kar bo omogočilo njihov dolgoročen uspeh in skladnost z zakonodajo ter cilji trajnostnega razvoja.

5. POTREBNE STROKOVNE PODLAGE IN ŠTUDIJE ZA RPP

Poleg obveznih strokovnih podlag (UZ in KZ) za regionalne prostorske plane Savinjske regije potrebujemo še dodatne podlage, ki so prilagojene posebnim izzivom in razvojnim potrebam te regije:

5.1 Podlage za varstvo voda in poplavno varnost

- hidrološko-hidravlična analiza porečja reke Savinje in njenih pritokov (Drete, Hudinje, Ložnice, Pake, Voglajne, Bolske, Dobrinje in Konjščice): Določitev območij z največjim poplavnim tveganjem ter priprava predlogov tehničnih in naravnih ukrepov za poplavno varnost, vključno z izboljšanjem retenzijskih površin, renaturacijo vodotokov ter prilagoditvijo urbanih in kmetijskih območij na pogostejše ekstremne vremenske razmere.
- načrt za regionalne zadrževalnike hudourniških voda na Savinjskem območju: Identifikacija lokacij za gradnjo zadrževalnikov v Spodnji Savinjski dolini ter na drugih poplavno ogroženih območjih vzdolž pritokov Savinje, vključno z Dreto, Hudinjo, Ložnico, Pako, Voglajno, Bolsko in Dobrinjo. Načrt bo vključeval tudi sonaravne rešitve za zmanjšanje poplavnega tveganja, kot so mokrišča, poplavni travniki in revitalizacija vodotokov.
- strokovna podlaga za izboljšanje drenažnih sistemov v Celju in okolici: Priprava strategije za prilagoditev mestne infrastrukture povečanim padavinam s poudarkom na izboljšanju drenažnih sistemov v Celju, Žalcu, Laškem in Šentjurju. Predlogi bodo vključevali optimizacijo kanalizacijskih sistemov, uvedbo zadrževalnih bazenov, zelene infrastrukture (permeabilne površine, zelene strehe) ter boljšo integracijo naravnih drenažnih rešitev v urbanem okolju.

5.2 Energetske podlage

- strategija za vzpostavitev sončnih elektrarn v degradiranih območjih: Identifikacija lokacij, kot so nekdanje industrijske cone v Velenju, Šoštanju, Celju, Zidanem Mostu in Radečah, ter opuščenih rudarskih območij v SAŠA regiji.
- podlaga za izgradnjo regijskega omrežja za izkoriščanje lesne biomase: Razvoj koncepta lesne energetike s poudarkom na gozdnatih območjih Zgornje Savinjske doline, Kozjanskega in Pohorja ter vzpostavitev lokalnih toplarn na lesno biomaso.
- analiza energetskega potenciala manjših hidroelektrarn na pritokih Savinje: Določitev trajnostnih lokacij na Dreti, Hudinji, Bolski, Voglajni, Ložnici in Paki, z upoštevanjem okoljskih vplivov in sonaravne rabe vodotokov.

- podlaga za razvoj vetrnih elektrarn v goratih območjih: Identifikacija vetrovno ugodnih lokacij, kot so območje Raduhe, južnega Pohorja, Menine planine in Paškega Kozjaka, s poudarkom na minimalnem vplivu na krajino in biotsko raznovrstnost.

5.3 Podlage za promet in logistiko

- načrt za izboljšanje multimodalnih prometnih vozlišč: Ureditev prometnih točk v Celju, Žalcu, Velenju, Šentjurju in Laškem, ki bodo povezovale železniški, avtobusni, kolesarski in peš promet ter vključevale e-mobilnost.
- podlaga za širitev regionalnega železniškega sistema: Modernizacija povezav Celje-Velenje in Celje-Zidani Most za pogostejši potniški in tovorni promet, oživitev trase proti Imenu ter analiza možnosti elektrifikacije dodatnih odsekov.
- strategija za razvoj kolesarskih avtocest: Predlog za nadgraditev regionalne poti med Celjem, Mozirjem in Logarsko dolino ter širitev povezav proti jugovzhodu regije (Šentjur, Podčetrtek, Rogaška Slatina), severu (Velenje, Slovenj Gradec), vzhodu (Slovenske Konjice, Zreče) in zahodu (Trbovlje, Hrastnik, Laško). Poseben poudarek na povezovanju turističnih in zdraviliških destinacij ter izboljšanju infrastrukture za dnevne migrante.
- podlaga za umestitev regijskega logističnega centra: Identifikacija optimalne lokacije ob avtocestnem križu A1 na območju Celja, Laškega ali Velenja, s poudarkom na dostopu do železniškega omrežja in trajnostnih logističnih rešitvah.

5.4 Podlage za razvoj turizma

- strokovna podlaga za trajnostno upravljanje Logarske doline: Načrt za omejitev dostopa z motornimi vozili, ureditev parkirišč, uvedbo električnega javnega prevoza in izboljšanje pohodniške infrastrukture.
- podlaga za revitalizacijo kulturne dediščine: Prenova gradov Žovnek, Olimje in kulturnih objektov v Laškem, Vranskem in Šmarju pri Jelšah za vključitev v regionalne turistične poti.
- strategija za razvoj wellness turizma: Razširitev turistične ponudbe na osnovi termalnih virov v Laškem, Rogaški Slatini, Topolšici in Dobrni ter razvoj programov za zdraviliški turizem.
- podlaga za sonaravni razvoj športno-rekreacijskih parkov ob reki Savinji: Ureditev območij za vodne športe, plezalne parke, pohodniške poti in kamping infrastrukturo v Savinjski dolini, Zgornji Savinjski dolini ter Obsotelju in Kozjanskem.

5.5 Podlage za kmetijstvo in rabo tal

- karta najbolj rodovitnih kmetijskih zemljišč v Spodnji Savinjski dolini: Identifikacija območij za zaščito pred urbanizacijo in ohranjanje kakovostne pridelave poljščin in zelenjave.
- strategija za revitalizacijo zaraščenih kmetijskih površin: Usmeritve za ponovno aktivacijo zemljišč v Zgornji Savinjski dolini, Obsotelju in Kozjanskem ter vključitev mladih kmetov v razvoj trajnostnega kmetijstva.
- podlaga za namakalne sisteme v Savinjski dolini: Načrt za zagotavljanje oskrbe z vodo v sušnih obdobjih, optimizacija obstoječih namakalnih sistemov in uvajanje sodobnih namakalnih tehnologij.
- analiza trajnostne pridelave hmelja: Določitev inovativnih praks za povečanje produktivnosti in zmanjšanje vpliva na okolje.

5.6 Podlage za prostorsko načrtovanje

- Analiza razpršene poselitve in revitalizacija ruralnih območij: Poudarek na povečanju privlačnosti za mlade družine z gradnjo stanovanj, izboljšanjem socialne infrastrukture ter razvojem delovnih mest v manjših naseljih.
- Podlaga za policentrični razvoj: Krepitev manjših središč, kot so Mozirje, Laško, Žalec, Šmarje pri Jelšah in Slovenske Konjice, za zmanjšanje pritiska na Celje kot glavno regionalno središče.
- Strategija za varstvo krajinskih parkov: Usmeritve za ohranjanje naravne dediščine in trajnostno upravljanje krajinskih parkov, kot so Golte, Kozjanski park, Boč-Donačka gora in Menina planina, z vključevanjem lokalnih skupnosti v upravljanje in razvoj trajnostnega turizma.

5.7 Podlage za razvoj industrijskih con

- strategija razvoja industrijskih con v regiji: Opredelitev lokacij za širitev in vzpostavitev novih industrijskih con ter ukrepi za povečanje privlačnosti za investitorje.
- podlaga za sanacijo in rekonstrukcijo obstoječih industrijskih con: Načrt za prenovo zastarelih industrijskih območij s poudarkom na energetski učinkovitosti in zmanjšanju vpliva na okolje.

- podlaga za razvoj krožnega gospodarstva v industrijskih conah: Poudarek na zmanjševanju odpadkov, ponovni uporabi materialov ter energetski samooskrbi industrijskih območij.
- analiza okoljskih vplivov industrijskih con: Ocena vpliva industrijskih dejavnosti na kakovost zraka, vode in tal ter predlogi za zmanjšanje emisij in izboljšanje trajnostnega upravljanja virov.

5.8 Podlage za šport in rekreacijo

- strategija za razvoj regijske športne infrastrukture: Načrt za nadgradnjo in gradnjo novih športnih centrov, zlasti za mlade in rekreativne športnike.
- podlaga za razvoj pohodniških in kolesarskih poti: Povezovanje naravnih znamenitosti in turističnih krajev z mrežo urejenih poti.
- analiza potreb po večnamenskih športnih objektih: Identifikacija lokacij za gradnjo ali prenovo večnamenskih dvoran in stadionov.
- načrt za promocijo aktivnega življenjskega sloga: Ukrepi za spodbujanje športne dejavnosti med prebivalstvom.

5.9 Podlage za stanovanjsko politiko

- strategija za dostopna javna stanovanja: Poudarek na razvoju javnih najemnih stanovanj, obnovi obstoječega fonda in aktivaciji praznih stanovanj.
- podlaga za trajnostno stanovanjsko gradnjo: Uporaba trajnostnih gradbenih materialov, energetska učinkovitost in prilagoditev objektov na podnebne spremembe.
- analiza stanovanjskih potreb v regiji: Identifikacija ključnih območij s pomanjkanjem stanovanj in predlogi za ciljno usmerjene ukrepe.
- strategija revitalizacije praznih naselij: Priprava ukrepov za ponovni zagon opuščenih naselij s spodbujanjem mladih družin in podjetniških iniciativ.
-

5. 10 Podlage za javno infrastrukturo in komunalne storitve

- podlaga za posodobitev vodovodnega omrežja: Priprava strategije za zmanjšanje izgub vode in izboljšanje kakovosti pitne vode v regiji.
- strategija za učinkovito ravnanje z odpadki: Razvoj regionalnih centrov za ločeno zbiranje in reciklažo ter prehod v krožno gospodarstvo.

- podlaga za sodoben sistem daljinskega ogrevanja: Prilagoditev omrežja na obnovljive vire energije, kot sta lesna biomasa in geotermalna energija.

5.11 Podlage za okolje in podnebne spremembe

- podnebno prilagoditvena strategija Savinjske regije: Načrt za obvladovanje vplivov suš, poplav in vročinskih valov.
- analiza stanja degradiranih območij: Identifikacija prednostnih lokacij za sanacijo in preobrazbo v funkcionalne prostore.
- podlaga za ohranjanje biotske raznovrstnosti: Načrt za zaščito habitatov ob reki Savinji in drugih vodnih telesih.

5.12 Druge specifične podlage

- strokovna podlaga za digitalno infrastrukturo v ruralnih območjih: Načrt za popolno pokritost regije z optičnim internetom.

6. Priprava RPP za Savinjsko regijo

6.1 Proces sodelovanja in vključevanje udeležencev pri urejanju prostora

Proces priprave RPP za Savinjsko regijo bo osredotočen na široko sodelovanje različnih udeležencev:

- vključitev občin Savinjske regije: Vse občine v regiji so vključene v pripravo izhodišč in sodelovale v vseh fazah procesa.
- sodelovanje državnih resorjev: Predstavniki državnih organov bodo zagotovili strokovne podlage in sodelovali na delavnicah, posvetovanjih in usklajevalnih sestankih.
- udeležba sosednjih regij: Sodelovanje s predstavniki sosednjih regij, kot so Koroška, Pomurska in Posavska, bo ključno za usklajevanje medregionalnih vsebin.
- vključitev gospodarskih subjektov in nevladnih organizacij: Na delavnicah in posvetih bodo predstavili svoja stališča ter predloge za izboljšanje regionalnega prostorskega načrtovanja.

6.2 Čezmejno sodelovanje in usklajevanje

Savinjska regija se nahaja na strateško pomembnem območju, zato bo v pripravo RPP vključeno sodelovanje z obmejnimi regijami Avstrije in Hrvaške. Ključne razvojne vsebine bodo vključevale:

- razvoj prometnega omrežja: Posebna pozornost bo namenjena železniški in cestni infrastrukturi, ki povezuje Savinjsko regijo z obmejnimi območji in omogoča hitrejšo ter učinkovitejšo mobilnost.
- obvladovanje dnevnih migracij: Usmerjanje migracijskih tokov za izboljšanje povezljivosti in zmanjšanje obremenitev lokalne infrastrukture.
- razvoj skupnega turističnega območja: Priprava in promocija čezmejnih turističnih produktov, ki vključujejo naravne in kulturne znamenitosti Savinjske regije ter sosednjih območij.

Za doseg teh ciljev bodo organizirani usklajevalni sestanki s predstavniki Koroške, Pomurske in obmejnih regij Avstrije ter Hrvaške. Pri tem bo ključnega pomena vzpostavitev trajnih sodelovalnih struktur, ki bodo omogočale dolgoročno načrtovanje in izvajanje skupnih projektov.

7. ZAKLJUČEK

Zaključek za Savinjsko regijo temelji na jasno opredeljenih korakih, ki bodo omogočili uresničevanje strateških ciljev, okrepili regionalno kohezijo in povečali konkurenčnost. Ključno je uskladiti stališča različnih deležnikov – lokalnih skupnosti, regijskih in nacionalnih resorjev, ministrstev ter drugih zainteresiranih strani.

Trenutno obstoječe neskladje med stališči resorjev, čeprav v manjšem obsegu, ovira koordinacijo in pravočasno implementacijo strategij. Zato bo v Regionalnem prostorskem načrtu (RPP) tej tematiki namenjena posebna pozornost, s ciljem poenotenja prioritetenih nalog in strategij ter zagotovitve usklajenega izvajanja. Za doseg tega cilja je nujno dokončanje ključnih strokovnih podlag, kot sta urbanistična (UZ) in krajinska zasnova (KZ), ki morata biti vključeni že v fazi osnutka RPP. Te podlage bodo temelj za nadaljnje strateške odločitve, a morajo ostati dovolj fleksibilne za prilagajanje prihodnjim potrebam. Vsebine, ki jih ne bo mogoče zaključiti v tej fazi, morajo biti smiselno vključene v naslednjo generacijo strateških usmeritev. To pomeni tudi določitev konkretnih projektov, ki bodo upoštevali specifične izzive in priložnosti Savinjske regije ter zagotavljali boljšo usklajenost z nacionalnimi politikami. Eden od ključnih izzivov regije ostaja pomanjkanje medobčinskega sodelovanja, kar omejuje regionalno povezanost in zmanjšuje učinkovitost pri izvajanju razvojnih projektov. Občine pogosto delujejo izolirano, brez upoštevanja širših regionalnih interesov, kar vodi v pomanjkanje sinergij in onemogoča izvedbo večjih skupnih projektov. Ta problem je še posebej izrazit v manjših občinah, ki nimajo zadostnih finančnih in organizacijskih kapacitet za oblikovanje kompleksnih razvojnih pobud, kar jih pogosto izključuje iz regijskih iniciativ. Ključno je razviti mehanizme za spodbujanje sodelovanja, zlasti pri strateških projektih, ki presegajo lokalne meje, predvsem v obmejnih občinah, kot sta Logarska Dolina in Kozjansko.

Pomemben korak za prihodnji razvoj regije je opredelitev con regionalnega pomena, kjer bi se lahko koncentrirale industrijske, logistične in druge specializirane panoge. Identifikacija teh območij je bistvena za optimizacijo rabe prostora in povečanje produktivnosti, saj omogoča boljšo usklajevanje gospodarskega razvoja. V teh območjih bi bilo smiselno spodbujati industrijske in tehnološke centre, ki bodo gonilo inovacij, povečali konkurenčnost in ustvarili nova delovna mesta. Poleg tega mora regija sprejeti usmeritve za trajnostno industrijsko prakso, razvoj zelenih tehnologij in energetske učinkovitost. Povečanje energetske neodvisnosti z obnovljivimi viri energije bo prispevalo k trajnostnemu razvoju in zmanjšalo odvisnost od zunanjih virov. Ključna bo tudi digitalizacija – razvoj pametnih mest, digitalizacija občinskih storitev in podpora podjetjem pri digitalni preobrazbi bodo povečale konkurenčnost regije. Povečana dostopnost do širokopasovnega interneta, razvoj pametnih transportnih rešitev ter digitalnih izobraževalnih in zdravstvenih storitev bodo dolgoročno izboljšale kakovost življenja.

Za zagotavljanje učinkovite implementacije strategij je treba vzpostaviti mehanizem spremljanja in evalvacije izvedenih ukrepov. To bo omogočilo prilagajanje projektov glede na dosežene rezultate ter odpravljanje morebitnih pomanjkljivosti. Z izdelavo RPP bo Savinjska regija bolj pripravljena na prihodnje izzive in sposobna izkoristiti vse svoje razvojne potencialne.